

УДК 330.24

Мовчан О.П.
здобувач

Чернігівського національного технологічного університету

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СФЕРИ ЗВ'ЯЗКУ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УКРАЇНИ

TRENDS OF COMMUNICATION
AND INFORMATION DEVELOPMENT IN UKRAINE

АНОТАЦІЯ

В статті ідентифіковано основні тенденції розвитку сфери зв'язку та інформатизації України. Визначено вплив інфокомунікаційних технологій на розвиток національної економіки та розкрито їх мультиплікативний ефект на різні галузі. Охарактеризовано основні проблеми сфери зв'язку та інформатизації України. Зазначено, що на сучасному етапі галузь телекомунікацій знаходиться в точці біфуркації.

Ключові слова: зв'язок, інфокомунікаційні технології, тенденція, ефект, розвиток, криза.

АННОТАЦИЯ

В статье выявлены основные тенденции развития сферы связи и информатизации Украины. Определено влияние инфокоммуникационных технологий на развитие национальной экономики и раскрыт их мультипликативный эффект на различные сферы. Охарактеризованы основные проблемы сферы связи и информатизации Украины. Отмечено, что отрасль телекоммуникаций находится в точке бифуркации.

Ключевые слова: связь, инфокоммуникационные технологии, тенденция, эффект, развитие, кризис.

ANNOTATION

In the article the main Ukrainian trends of communication and information development were identified. The influence of information and communication technologies to the development of the national economy and their multiplier effect on various spheres was disclosed. The main problems of Ukrainian communication and information sphere were described. It was noted that the telecommunications sector is at the point of bifurcation.

Keywords: communication, information and communication technology, the trend of the effect of the development of the crisis.

Постановка проблеми. Сфера зв'язку та інформатизації – це сфера, якій властиві безперервні, стрімкі, кардинальні зміни, що проникають в усі сфери повсякденної діяльності людини, є однією з найбільш значущих за ступенем впливу на соціальну сферу, економіку, рівень конкурентоспроможності країни у світовому глобалізованому просторі. Розвиток сфери зв'язку та інформатизації як важливої складової сучасної технологічної революції, розвиток суспільства знання прискорився з появою Інтернету та цифрових рішень, які своїми принципово новими комунікаціями та інформаційними технологіями змінюють способи виробництва, ведення бізнесу і т. д. Сфера зв'язку та інформатизації, згідно Форсайт-дослідженням [1], продовжить критичний вплив на розвиток усіх секторів економіки і суспільного життя.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Слід наголосити на специфічних проблемах в цієї галузі [2]:

– безпека системи та конфіденційність інформації;

– ріст потреби в людських ресурсах, здатних до пристосування та адаптації нових технологій в економіці та суспільстві взагалі;

– ріст потреби в безперервному і безпосередньому навчанні;

– посилення потреби в розвиненні технологічної (мобільна комунікація, ширококутова мережа, електронні послуги, штучний інтелект, когнітивістика, мікросистеми, нанотехнології) інфраструктури.

Мета статті полягає у визначенні сучасного стану і перспектив розвитку сфери зв'язку та інформатизації України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні реалії життя ідентифікують високу потребу в телекомунікаційній інфраструктурі. У розвинених країнах і в більшості країн, що розвиваються, розробляються та реалізуються стратегії і комплексні програми інноваційно-технологічного розвитку телекомунікаційних технологій.

Міжнародні дослідження показують, що існує тісний зв'язок між розвитком інфокомунікаційних технологій і економічним благополуччям країни. Широкомасштабне розгортання технологій високошвидкісного зв'язку та Інтернет-доступу є каталізатором розвитку інфокомунікаційних технологій, створює множинний мультиплікативний ефект на інші галузі національної економіки, сприяє прискоренню і масштабуванню технологічного прогресу і в кінцевому рахунку забезпечує зростання ВВП як окремих регіонів, так і країни в цілому. Крім того, країни, що розвиваються, з більш досконалою телекомунікаційною інфраструктурою привертають більше іноземних інвестицій [3].

Розвиток нових технологій та інноваційних послуг, зростання інформатизації та технологічної освіченості суспільства, підвищення якості та зручності зв'язку, поява соціальних електронних порталів, доступність багатьох форм мультимедійного контенту на тлі зниження Інтернет-тарифів і собівартості ІТ-послуг на рівні економіки окремих регіонів і країни в цілому покликані сприяти підвищенню продуктивності праці, стимулювати створення нового бізнесу та робочих місць і в цілому покращувати соціальну сферу (рис. 1).

На державному рівні розвиток нових технологій дозволить країні піднятися в рейтингах країн за рівнем розвитку «інформатизації» (ІКТ).

Встановлено, що вимірювання рівня розвитку ІКТ (комплексний показник, що розраховується через пов'язану систему індексів) використовуються державами для аналізу проблемних зон у політиці та здійснення моніторингу прогресу в галузі впровадження нових технологій.

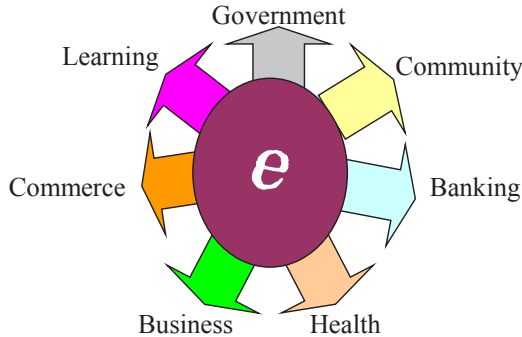

Рис. 1. Мультиплікативний ефект інфокомунікативних технологій на економіку, бізнес-середовище і соціальну сферу [4]

За роки кризи в сфері зв'язку та інформатизації стали наявними ключові тенденції, які формують і змінюють її майбутнє в середньо- та довгостроковій перспективах.

Проблеми сфери зв'язку та інформатизації носять структурний характер і викликані прискореним впровадженням нових технологій, у той час як економіка в цілому переживає циклічний спад. Хоча значного скорочення обсягу попиту на послуги зв'язку в сегменті населення не відбулося, змінилися мотивації користувачів, обсяг і структура попиту. Корпоративний сегмент знаходиться під тиском невідповідності, бюджети на ІТ та телекомунікаційні послуги – секвестрованим.

Джерела зовнішнього фінансування тимчасово закриті. Стратегія злиттів і поглинань як джерело зростання бізнесу і вартості поки не працює, потрібні джерела внутрішнього органічного зростання. У більшості країн світу законодавчі органи, що відповідають за регулювання і контроль ринків, захищають національні ринки телекомунікацій, що ускладнює конкуренцію в галузі [3].

Структурні зміни в сфері зв'язку і інформатизації пов'язані із загостренням конкурентної боротьби між новими технологіями, зміною профілів споживання клієнтів, відставанням регулювання від темпів зміни ринкового середовища Криза вже спровокувала перегляд схем фінансування та інвестування в галузь, зміну структури споживчого попиту, адаптацію законодавства. Але найголовніше – вона призведе до перегляду бізнес-моделей операторів, перспектив технологій, особливо мобільного зв'язку, а також WiMAX, Long Term Evolution, широко смугового доступу і супутникового зв'язку.

Прикладом системного характеру змін у галузі служить перерозподіл потоків трафіку між сегментами ринку і структури спожи-

вання. Поряд зі зростанням трафіку в цілому падає частка фіксованої телефонії. Драйвером зростання ринку все ще залишається мобільний сегмент. За останні 10 років частка ініційованих викликів у мобільних мережах зростає з 20 до 75%, але темпи зростання сегмента впали майже до нуля.

Тим не менш, галузь перебуває під тиском таких обставин: темпи розвитку ключових ринків падають, голосовий трафік все ще зростає, але з урахуванням зменшення цін доходи від цього сегмента також починають падати, паралельно уповільненню темпів зростання голосового трафіку зростає частка ІР-трафіку. Основним драйвером зростання ринку залишається широкосмуговий доступ і зростання обсягів споживання трафіку передачі даних серед населення – темпи зростання середньої швидкості підключення абонентів у декілька разів перевищують темпи зростання абонентської бази.

Таким чином, галузь телекомунікацій знаходиться в точці біфуркації. З одного боку, галузь пройшла кризу майже без втрат у порівнянні з проблемами, які зазнали багато інших секторів економіки. Споживачі майже не скоротили свої витрати на послуги зв'язку, зокрема тому, що вважають комунікацію потребою першої необхідності поряд з їжею і одягом.

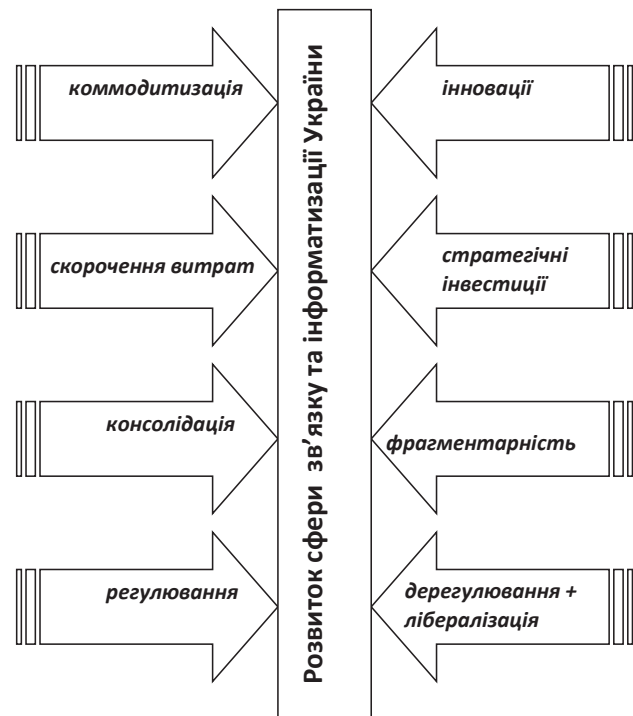

Рис. 2. Протиріччя тенденцій розвитку сфери зв'язку та інформатизації України

З іншого боку, значно скоротилися можливості для залучення фінансування в цілях злиттів і поглинань, стратегічних інвестицій, що обмежує можливості подальшого розвитку.

Таким чином, рецесія з урахуванням специфіки вимог сфери зв'язку та інформатизації

(впливають із значного скорочення життєвого циклу продуктів і послуг, необхідність значних інвестицій у технологічне оновлення мереж і сервісів, постійних структурних змін попиту) створює набір протилежних сил, що впливають на динаміку розвитку.

В даний час в галузі діють чотири суперечливі тенденції: «коммодитизація – інновації», «консолідація – фрагментація», «скорочення витрат – стратегічні інвестиції», «регулювання – дерегуляція і лібералізація» (рис. 2).

В умовах скорочення витрат споживачів посилилася коммодитизація сервісів і послуг з метою збереження клієнтської бази шляхом утримання цін на прийнятному для клієнтів рівні. Багато гравців збільшують обсяг послуг в рамках старої ціни, роблять пакетні пропозиції для утримання клієнтів.

Це стосується не тільки послуг кінцевим користувачам.

Процес йде на інфраструктурному рівні – в сегменті міжоператорських послуг і оптових продажів. Як наслідок, тільки гравці, що мають можливості по масштабуванню бізнесу та скорочення витрат, здатні конкурувати на основі інфраструктурних переваг.

Оператори, які не можуть собі дозволити значні інвестиції в інфраструктурні проекти, змушені конкурувати і виживати шляхом диференціації від інших гравців на основі інноваційних сервісів, додатків та технологій і працювати в нішах, які вимагають мінімальних інвестицій.

У такій ситуації великі інфраструктурні гравці можуть поглинути дрібні, але інноваційні компанії – перейняти їх компетенцію і масштабувати нові ідеї та сервіси на свою абонентську базу.

Висновки. Сфера послуг зв'язку та інформатизації знаходиться у фазі революційних структурних змін, тому всі спроби сформулювати нові ініціативи і розробити нову стратегію як сфери в цілому, так і окремих гравців, виходячи з еволюційного сценарію, приречені на невдачу.

Таким чином, при умові адекватної державної підтримки, активної внутрішньофірмової інноваційної політики вітчизняні телекомунікаційні компанії можуть підвищити свою конкурентоспроможність у світовому масштабі і сприяти економічному розвитку країни в цілому.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Форсайт информационно-коммуникационных технологий и связи в Республике Казахстан. – Усть-Каменогорск: Изд-во ВКГУ им. С. Аманжолова, 2009. – 127 с.
2. Катунин Г.П. Телекоммуникационные системы и сети / [Г.П. Катунин, Г.В. Мамчев, В.Н. Попантопуло, В.П. Шува-лов]. – М.: Горячая линия – Телеком, 2004. – 672 с.
3. Скляр О.К. Современные волоконнооптические системы передачи / О.К. Скляр. – М.: Радио и связь. – 2001. – 237 с.
4. Смирнов А.В., Пескин А.Е. Цифровое телевидение / А.В. Смирнов, А.Е. Пескин. – М.: Горячая линия – Телеком. – 2005. – 351 с.